

Dropouts and pursuers from the Teacher programs – a local study

[Uppföljningen av avhopp inom Lärarprogrammen]

Paper presented at The Nordic Fields of Higher Education conference on 8-9 Oct 2014, The Nordic Institute for Studies in Innovation, Research and Education (NIFU), Oslo, Norway

Carina Carlhed, Research group SEC Sociology of Education and Culture, Department of Education, Uppsala University, Sweden

Abstract

The presentation summarizes and discusses results from a survey in 2013 directed to students who dropped out from the Teacher program at Uppsala University. Students from two cohorts were included in the study (students which started their studies in the fall 2006 and in the fall 2011). From the population of 366 students, 181 completed questionnaires were returned, which corresponds to a response rate of 49 %. However, it was clear that 30 % already had completed the teacher program, but not yet had ordered their diploma officially. 9 % had graduated from another program. In total the dropout rate was 42 % in the 2011 cohort and 50 % in cohort 2006, based on administrative registration data from the university. But, by taking the new information in account from the survey, the dropout rate from cohort 2006 could be reduced to 37 %. The main reasons for dropping out were; 1. realizing that they had made a wrong choice of professional education (38 %) and 2. that they had got behindhand in their studies (25 %), 3. They were uncertain about their choice when they applied for admission (25 %), 4. Low quality on teaching in the program (20 %), 5. Not motivated/tired of studying (20 %) and 6. Lack of more help in students counselling or better teaching (20 %).

Paper only available in Swedish

Uppföljningen av avhopp inom Lärarprogrammen

Innehåll

Sammanfattning	1
Inledning.....	1
Metod	1
Vilka har besvarat enkäten?	2
Val av lärarprogrammet samt val av lärosäte	4
Studietiden.....	6
Försörjning och bostadsförhållanden	8
Utbildningstradition inom familjen.....	11
Skäl till att sluta i förtid.....	12
Framtidsutsikter.....	15
Poängproduktion	16
Diskussion	17
Skälen till avhopp.....	17
Hur ska då andelen avhopp mätas och bedömas?	18
Jämförelser med andra program.....	19
Referenser.....	20

Sammanfattning

Denna rapport sammanfattar resultaten från en enkätundersökning som genomfördes i april 2013 för att studera genomströmningen och avhopp inom Lärarprogrammen från kullen hösten 2011 samt hösten 2006. De 366 personer som uppfyllde kriterierna för att vara potentiella avhoppade studenter från lärarprogram fick en enkät hemskickad. Namn- och adressuppgifter har tagits från UPPDOK utifrån följande kriterier:

1. studenter som antingen registrerat sig för första gången på något av lärarprogrammen hösten 2006 och vid tidpunkten för datauttaget från UPPDOK av kontaktuppgifter (oktober 2012), ännu inte tagit ut någon examen eller
2. för första gången registrerad på något av lärarprogrammen hösten 2011 och i oktober 2012 inte återfunnits bland de som fortsättningsregistrerat sig på programmet.

Det inkom 188 svar, dock var sju av enkäterna inte ifyllda. Utifrån de 181 ifyllda enkäterna blev den reella svarsfrekvensen därför 49 %.

Det visar sig att hela 30 % har tagit ut sin lärarexamen sedan datauttaget från UPPDOK gjordes i mitten på oktober 2012 och fram tills dess enkäten gick ut i början på april 2013. Nio procent av har tagit ut en annan examen än lärarexamen. De flesta av dessa tillhör kullen 2006. Det betyder att avhoppsandelen för denna kull kan reduceras från 50 % till 37 %.

Andelen avhopp från uppföljningen av avhopp inom lärarprogrammen som gjordes av kullen 2011 (Carlhed, 2012) visar att 42 % hoppat av. Dessa siffror är framtagna genom att se till antalet registrerade nybörjare på lärarprogrammet h11 i mitten av oktober och sedan jämföra med antalet registrerade h12 i mitten av oktober.

Resultaten redovisas huvudsakligen efter en kategorisering av respondentgruppen i *avhoppare* (de slutat i förtid eller har studieuppehåll) och *fortsättare* de som återupptagit sina studier, tagit ut sin examen eller studerar just nu på lärarprogrammet). Vid tiden för enkätundersökningens genomförande var det en majoritet som arbetade (70-72%) i båda dessa grupper.

Det visar sig att det är de äldre studenterna som i högre grad har fortsatt och tar lite längre tid på sig att ta ut en examen. Bland de yngre studenterna har benägenheten att hoppa av varit större. Det finns tydliga skillnader mellan de två kullarna som undersökts, där 73 % av dem som hoppade av från H11-kullen är under 25 år, jämfört med 2 % från H06-kullen. När det gäller eventuella skillnader i kön visar det sig att andelen män är något högre bland de som hoppat av (31 %) jämfört med andelen män i kullarna de började (25 %). Om man jämför andelar män och kvinnor som slutade i de två kullarna, visare det sig att andelen män som slutade var större 2006 än 2011 (37 % resp. 24 %).

På frågan om varför de sökte sig till lärarprogrammet finns det några skillnader i hur de som fortsatt sina studier svarat jämfört med avhopparna. Det gäller ett större intresse för att arbeta med människor, ett generellt intresse för barn och ungdomars lärande samt att de känner att yrket passar dem särskilt väl. Avhoppargruppen skiljer ut sig vid två påståenden de fick ta ställning till, för det första att de uppfattat att det är lätt att få arbete efter utbildningen och att det verkade vara ett intressant jobb och att det inte fanns så många andra alternativ just då.

När det gällde hur säkra de var i sitt val och om det fanns någon koppling mellan det och om de valde att hoppa av eller fortsätta sina studier, visar resultaten att ca 15 % fler av fortsättarna var helt säkra på sitt studieval. Generellt sett är det dock ca en fjärdedel som uppger att de var osäkra i sitt studieval och att de lika gärna kunnat välja något annat. Det gäller oavsett om de hoppar av eller ej och vilken kull de tillhör. Enkäten visar också på att studenterna som sökt sig till lärarprogrammet har ett brett sökfält som sträcker sig över flera utbildningsområden, samhälls- och beteendevetenskap, teknik, medicin och kultur men även utbildningar som inte är högskoleutbildningar.

Om man istället ser närmare på varför man sökte sig till Uppsala så ser det inte ut att vara några större skillnader i hur man valt lärosäte. Den största skillnaden på 10 % handlar om att man i avhoppargruppen i större utsträckning uppfattade att studiemiljön var god och att universitetet har gott rykte samt annat som inte specificerats närmare. Bland fortsättarna var närheten till hemmet en lite starkare faktor man tog hänsyn till.

I enkäten ombads de att tänka på sin tid på lärarutbildningen. Nära 20 % fler av fortsättarna uppger att de deltog mycket aktivt i undervisningen och ca 10 % fler som tyckte att det var för lite organiserad undervisning. Avhoppargruppen sticker ut i det som handlar om engagemang, där 22 % fler av avhopparna uppgav att de inte var så engagerade. En noterbar skillnad är också att de i större utsträckning tyckte att det var svårt. Fortsättarna tycker i högre grad att det man läser ska vara direkt relevant för det yrke man utbildar sig för och att det ska vara mindre tonvikt på teoretisk kunskap och mer på praktisk kunskap. Det som utmärker avhoppargruppen är att de i större utsträckning anser att det är viktigt att lära sig minnas och hålla reda på många fakta.

Det är mellan 22 respektive 23 % som hade omsorgsansvar för barn under 18 år under studietiden och bland dem var däremot avhoppargruppens antal barn större. Det var alltså fler avhoppare som hade omsorgsansvar för tre barn eller fler under 18 år. Jämför man kullarna kan inte själva omsorgsansvaret knytas till avhopp, då det var fler av fortsättarna som hade omsorgsansvar än avhopparna.

Sett till vilken bostadsort de hade när de sökte till lärarprogrammet blir det tydligt att rekryteringen sker ungefär till hälften från det egna länet, Uppsala län, där det är något fler svar från fortsättargruppen. Men även en del studenter kom från Stockholms län, där ett par procent fler kommer från avhoppargruppen. Om man delar uppsvaren efter vilken kull de tillhör ser man att det är Stockholms län som sticker ut med fler avhoppare än tidigare. Men den största andelen avhoppare kommer från det egna länet, Uppsala län i båda kullarna.

I enkäten ställdes frågor om föräldrars högsta utbildning. I grova drag är avhopparnas andel med föräldrar med högst gymnasieutbildning större än fortsättarnas. Fortsättarnas andelar är följaktligen något större avseende föräldrars högsta utbildning på högskolenivå. Dock bör man komma ihåg att skillnaderna inte är så stora procentuellt, som mest ligger det runt 10 % skillnad. En jämförelse mellan avhoppare i de två kullarna visar att den senare kullen har en högre andel föräldrar med 3 års högskoleutbildning eller längre, skillnaden är ca 27 %. Skillnaden är störst avseende moderns högsta utbildning.

Om vi ser till studenternas syskon och om de studerar vid högskolan blir det tydligt att fortsättarnas syskon läser vid högskola i något högre utsträckning än avhopparnas.

I slutet på enkäten ställdes en flervalsfråga om vilka som var de viktigaste skälen till varför man valt att sluta på lärarprogrammet. Den viktigaste faktorn var att man kommit på att läraryrket inte var något för dem, det var 38 % av de som slutat i förtid som angav detta. 25 % angav att de kom på efterkälken i kurserna. En fjärdedel angav att man var osäker på vad man ville när man började studierna och drygt 20 % tyckte att utbildningen låg på för låg nivå. Andra faktorer som angetts av ca 20 % av avhopparna är att man var studietrött och ville göra något annat eller att man fått ett arbete. Ungefär lika många kryssade i att man saknade bättre hjälp och/eller studievägledning samt bättre undervisning.

Överlag är det inte så stora skillnader mellan de olika kullarna. En faktor som sticker ut är att det var en högre andel som angav att de var osäkra och inte riktigt visste vad de ville när de sökte in på lärarprogrammet i kullen H11 (34 % jämfört med 13 % i den tidigare kullen). I kullen H06 var det däremot fler som angav att det var för låg nivå på utbildningen 28 % jämfört med 13 % i H11 samt att man saknade bättre undervisning (21 % för H11 respektive 8 % för H06). De enskilt största andelarna för ett specifikt svar på varför man slutade handlade om att man insett att läraryrket inte var något för dem (37 % för H11 och 40 % för H06).

En annan fråga som ställdes var om institutionen kunde ha påverkat beslut att avbryta studier. Nära en tredjedel (28 %) svarade ja på den frågan, 43 % svarade nej och nära en tredjedel uppgav att de inte visste. På följdfrågan om vad institutionen kunde ha gjort för att de skulle ha fattat ett annat beslut kan svaren delas in i ett antal områden;

1. Mer handledning och stöd när man kommer efter eller om man tycker det är svårt
2. Bättre undervisning, mer seriös undervisning
3. Tydligare information om själva utbildningen, bättre studievägledning, bättre bemötande
4. Mer individuella/flexibla lösningar och större lyhördhet för studenternas uppfattningar

Avseende poängproduktion, dvs. andelen avklarade högskolepoäng i relation till det poängantal man registrerat sig för, visare det sig att avhopparna generellt producerar lite lägre poängandel än de som fortsätter. Det är dock inga stora skillnader. Jämför man kullarna och ser särskilt på avhopparna ser man att den senaste kullen i större utsträckning producerat mellan 21-50 % av de registrerade poängen än den tidigare kullen, där det var vanligare att man också producerade lite mer poäng. Det kan betyda att man hoppade av senare i utbildningen.

Avslutande kommentar

Resultaten var inte så stora mellan avhoppare och fortsättare generellt. Men man bör komma ihåg att denna grupp som fått enkäten redan är selekterad, dvs. populationen är potentiella avhoppade studenter. Man får anta att skillnaderna skulle vara större om man också haft med de studenter som är de riktiga fortsättarna dvs. de som läser i normal studietakt och tar sin examen direkt efter avslutad utbildning. Fortsättarna i denna undersökning får väl närmast att betraktas som eftersläntrarna. Inför uppföljningen av kullen h12 är det tänkt att potentiella avhoppare skulle identifieras. En enkät ska skickas till dem som det gjordes till kullarna h06 och h11. Men det är mycket möjligt att man skulle vinna mycket på att ta med studenter som går på programmet vid sidan av de som potentiellt hoppat av. Man vinner inte mycket kunskap om att enbart särstudera en särskild grupp eftersom man inte vet hur "de andra" utmärker sig i relation till den särskilda gruppen.

Inledning

Denna rapport som beskriver resultaten från en enkätundersökning har sin grund i ett uppdrag från Fakulteten för utbildningsvetenskaper. Uppdraget har bestått i att följa upp genomströmningen inom Lärarprogrammen, närmare bestämt mönster i avhopp från kullen hösten 2011 samt hösten 2006. Uppdraget har utförts av docent Carina Carlhed som även bedriver forskning om högskolestuderandes studiemönster och avhopp inom högre utbildning vid Uppsala universitet i projektet *Grusade förhoppningar eller lyckade nyorienteringar. Högskolestudenter ändrade studieplaner och avhopp inom högre utbildning 1977-2007*. En uppföljande enkät planeras till kullen H12 för fortsatta jämförelser.

Uppföljningar av genomströmning och avhopp med hjälp av UPPDOK/LADOK-data gällande kullen hösten 2011 har tidigare rapporterats i december 2012 i dokumentet *Uppföljning av lärarprogrammen vid Fakulteten för utbildningsvetenskaper, UU. Kullen 2011* (Carlhed 2012).

Metod

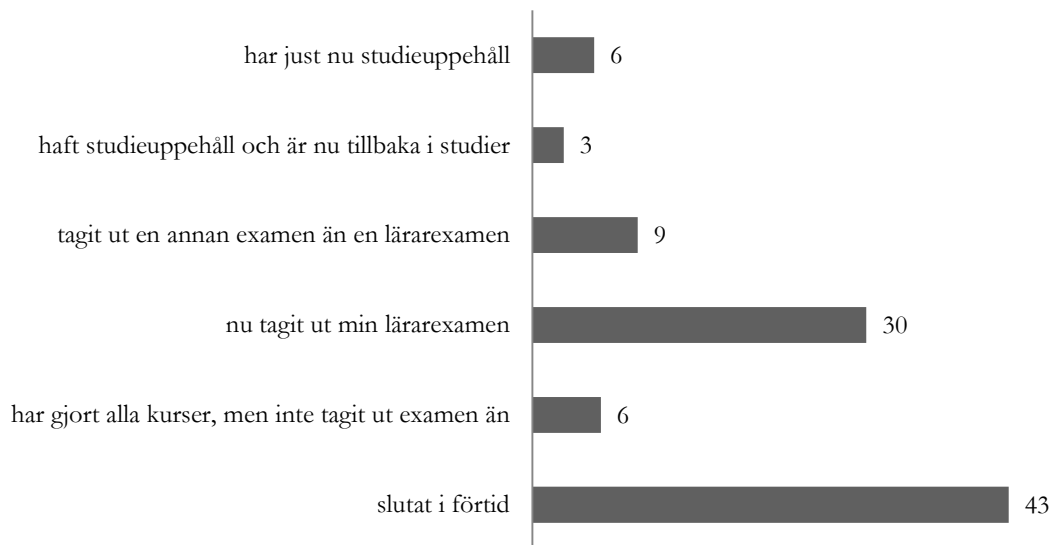
Enkäten riktade sig till studenter som antingen registrerat sig för första gången på något av lärarprogrammen hösten 2006 och vid tidpunkten för datauttaget från UPPDOK av kontaktuppgifter (oktober 2012), ännu inte tagit ut någon examen eller för första gången registrerad på något av lärarprogrammen hösten 2011 och i oktober 2012 inte återfunnits bland de som fortsättningsregistrerat sig på programmet.

För denna population har alltså två olika typer av avhoppsmått använts, dels ett *genomströmning*smått som bygger på huruvida man tar ut examen eller ej sex år efter avslutad utbildning, vilket också i internationell litteratur kallas för 'student non-completion' (se t.ex. Yorke and Longden 2004, Hovdhaugen 2011)¹ och dels ett *registreringsbortfall*smått, dvs. en förväntad registrering på termin 3 i lärarprogrammet saknas = avhopp.

Efter dessa kriterier var populationen 160 personer från kullen H06 samt 206 personer från kullen 2011, sammantaget 366 personer. Enkäten skickades ut i pappersform med portofritt svarskuvert till samtliga 366 personer, efter en påminnelse hade 188 svar inkommit, dvs. 51 % i svarsfrekvens. Enkäterna skannades in maskinellt via OCR till en datafil. Bland de inkomna enkäterna fanns sju enkäter som var helt tomma. Dessa plockades bort ur datafilen, vilket medför att antal ifyllda enkäter nu var 181 och påverkar svarsfrekvensen, som sjunker till 49 %.

I bearbetningen av resultaten har univariat analys använts men framförallt bivariat analys. I den löpande texten har svaren på frågorna redovisats i diagram och tabeller efter deras nuvarande situation t.ex. om de har slutat i förtid eller återupptagit sina studier. Den första frågan i enkäten har således fått styra analysen och resultatredovisningen eftersom den sorterar ut vilka som kan betraktas som dropouts (avhoppare) eller ej (se figur 1).

¹ Ett vanligt genomströmningssmått är estimerad studietid på programmet plus ett år.

Figur 1. Fråga 1. Jag har varit registrerad på lärarprogrammet i Uppsala och... (n=177, i %)

Det visar sig att hela 30 % har tagit ut sin examen sedan datauttaget från UPPDOK gjordes i mitten på oktober 2012 och fram tills dess enkäten gick ut i början på april 2013. Nio procent av har tagit ut en annan examen än lärarexamen. De flesta av dessa tillhör kullen 2006.

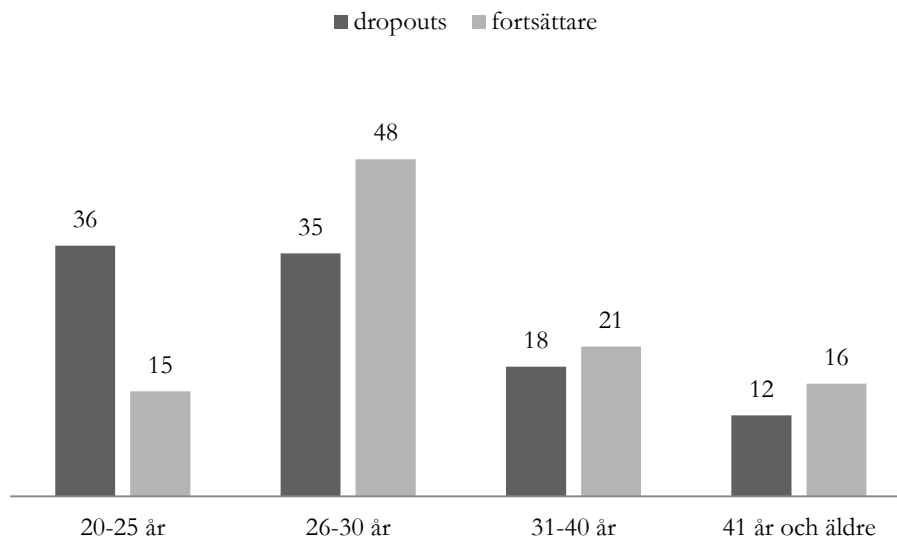
I den fortsatta analysen har en indelning gjorts i "dropouts" och "fortsättare". De som räknas som dropouts är de som angett att de slutat i förtid eller har studieuppehåll, dvs. 49 % av de som svarat på enkäten. Andelen som för tillfället arbetade när enkätundersökningen pågick är stor 70 % av avhopparna och 72 % av fortsättarna. Cirka 10 % av avhopparna läser annat program vid annan högskola/universitet.²

På många frågor i enkäten var det möjligt att kryssa i flera svar, vilket påverkar summeringen av procenttalen. I vissa av diagrammen och tabellerna överstiger således summan av procentandelarna 100 %. Dessa frågor har markerats som flervalsfråga i figur-/tabellrubriken.

Vilka har besvarat enkäten?

Åldern bland de studenter som svarat på enkäten ligger mellan 20 och 54 år, medelåldern i gruppen är 30 år. Om vi tittar på skillnaden mellan dropouts och fortsättare tycks det vara så att det är de lite äldre studenterna som fortsätter och ev. tar lite längre tid på sig att ta ut en examen och att det är bland de yngre studenterna som benägenheten att hoppa av är större. Se figur 2.

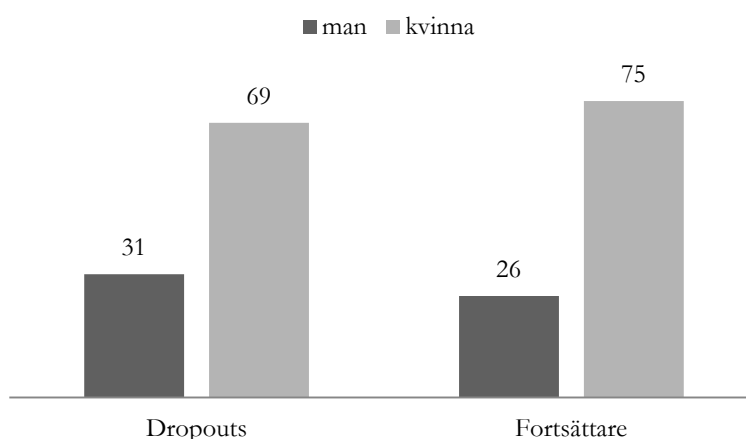
² Uppgifterna kommer från fråga 17 i enkäten, n=180.

Figur 2. Jämförelse mellan dropouts och fortsättare avseende ålder (n=181, i %).

Om vi jämför kullarna H11 och H06 visar det sig att hela 73 % av dem som hoppade av från H11-kullen är under 25 år, jämfört med 2 % från H06-kullen. Avhoppstygdpunkten i H06-kullen låg istället i åldersspannet 26-30 år med 56 %.

Könsfördelningen bland de som svarat på enkäten är som väntat sned. Allmänt sett var det färre män (25%) och en större andel kvinnor (75 %) som började på lärarprogrammen hösten 2006 och hösten 2011. Om vi ser till könsfördelningen bland dem som ingick i urvalet för enkätundersökningen, dvs. som påbörjat studier på lärarprogrammet H06 eller H11 och ännu inte tagit ut examen år 2012, visar det sig att andelen män är något högre bland de som hoppat av (31 %) jämfört med andelen män i kullarna de började (25 %). Omvänt är det då en mindre andel kvinnor som återfinns bland avhopparna jämfört med nybörjarkullarna. Samma mönster visar sig i jämförelsen i enkätgruppen mellan de som hoppat av och de som fortsätter, dvs. att andelen män är något högre i avhoppargruppen se figuren nedan.

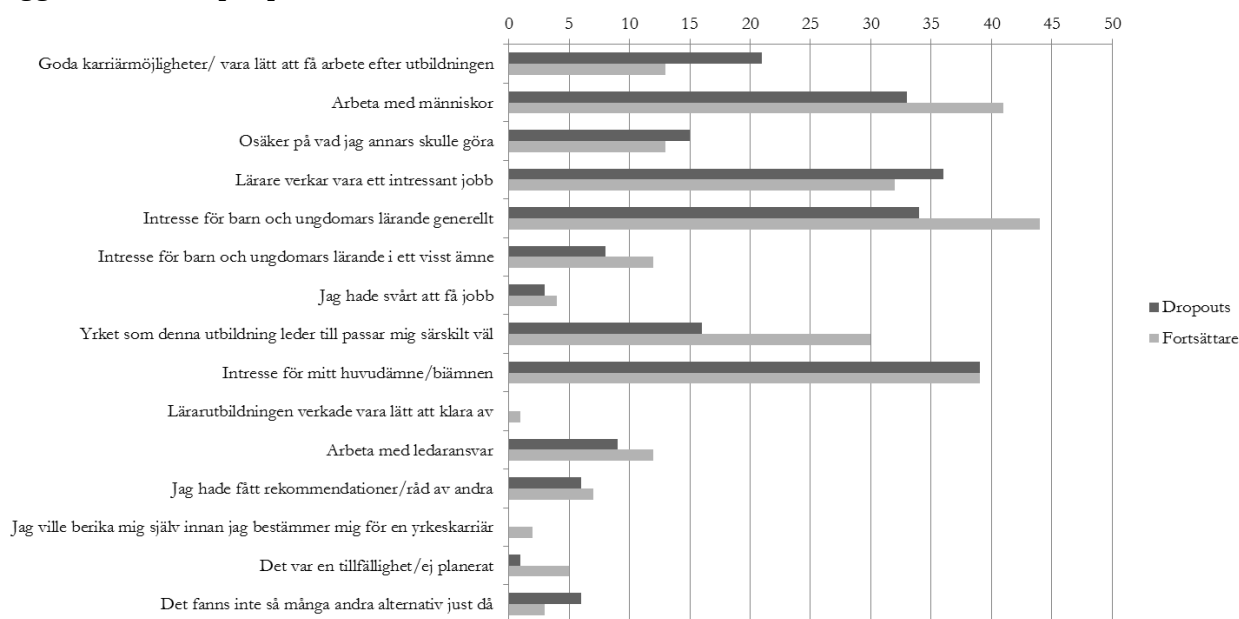

Figur 3. Könsfördelning i dropouts- respektive fortsättargruppen (n=181, i %).

Om man jämför andelen män och kvinnor som slutade i de två kullarna, visar det sig att andelen män som slutade var större 2006 än 2011 (37 % resp. 24 %). Omvänt blir det en större andel kvinnor som slutade i kullen 2011 jämfört med andelen från kullen 2006 (76 % resp. 63 %).

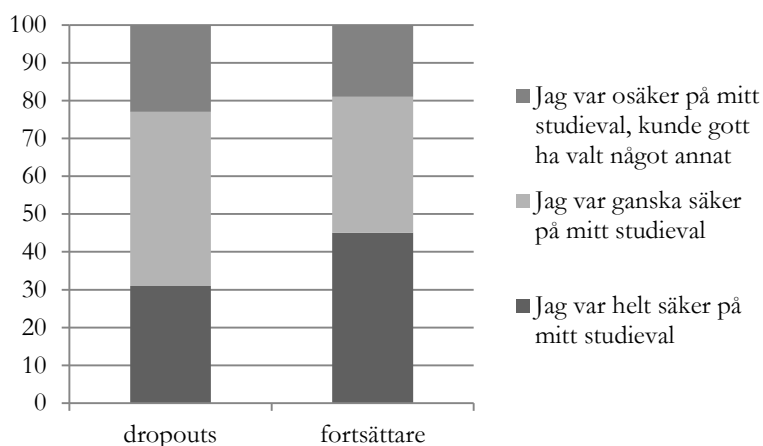
Val av lärarprogrammet samt val av lärosäte

På frågan om varför de sökte sig till lärarprogrammet fanns det möjlighet för dem att kryssa i påståenden som passade in, men de fick välja maximalt tre påståenden. Inte oväntat finns det några skillnader i hur de som fortsatt sina studier svarat jämfört med avhopparna. Det gäller ett större intresse för att arbeta med människor, ett generellt intresse för barn och ungdomars lärande samt att de känner att yrket passar dem särskilt väl. Skillnaderna i svar ligger mellan ca 10-14 %. Skillnader finns även (dock små) i intresset för barns och ungdomars lärande i ett visst ämne, att arbeta med ledaransvar, men även att det var en tillfällighet eller icke planerat att söka sig till lärarprogrammet. Avhoppargruppen sticker ut på två påståenden, för det första att de uppfattat att det är lätt att få arbete efter utbildningen, att det verkade vara ett intressant jobb och att det inte fanns så många andra alternativ just då. Övriga skillnader är så små och ligger mellan ett par procent.

Figur 4. Fråga 2. Hur kom det sig att du sökte till lärarprogrammet? (n=181, i %, flervalsfråga).

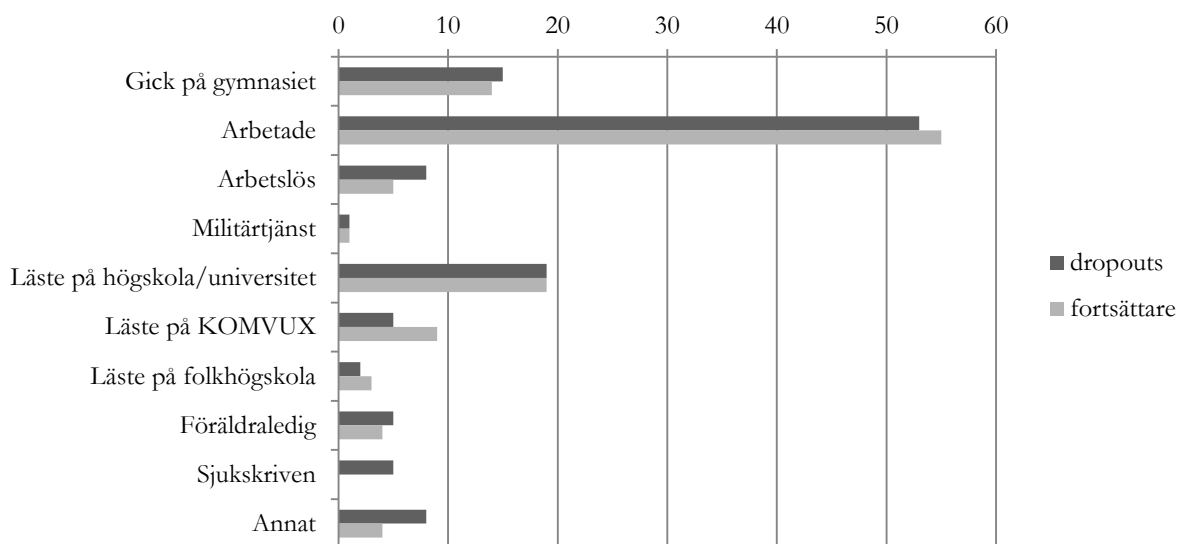
Hur säkra var de i sitt val och finns det någon koppling mellan det och om de valde att hoppa av eller fortsätta sina studier? Figur 5 visar att ca 15 % fler av de som fortsatte sina studier var helt säkra på sitt studieval, men andelen som var *ganska* säkra i sitt studieval var något större bland avhopparna

Figur 5. Fråga 3. Hur säker var du i ditt val? (n=180, i %)

Generellt sett är det ca en fjärdedel som uppger att de var osäkra i sitt studieval och att de lika gärna kunnat välja något annat. Det gäller oavsett om de hoppar av eller ej och vilken kull de tillhör. Bland dem som hoppade av från kullen 2011 var det ett par procent fler som uppger att de var osäkra i studievalet än den tidigare kullen.

Vid tidpunkten för utbildningsvalet arbetade 55 % av de som här i rapporten kallas för fortsättarna och 53 % av avhopparna. Skillnaderna mellan dem är alltså små. Det gäller även andelarna som gick på gymnasiet innan man sökte till lärarutbildningen (14-15 %). Närmare 20 % läste redan på högskola eller universitet (figur 6).

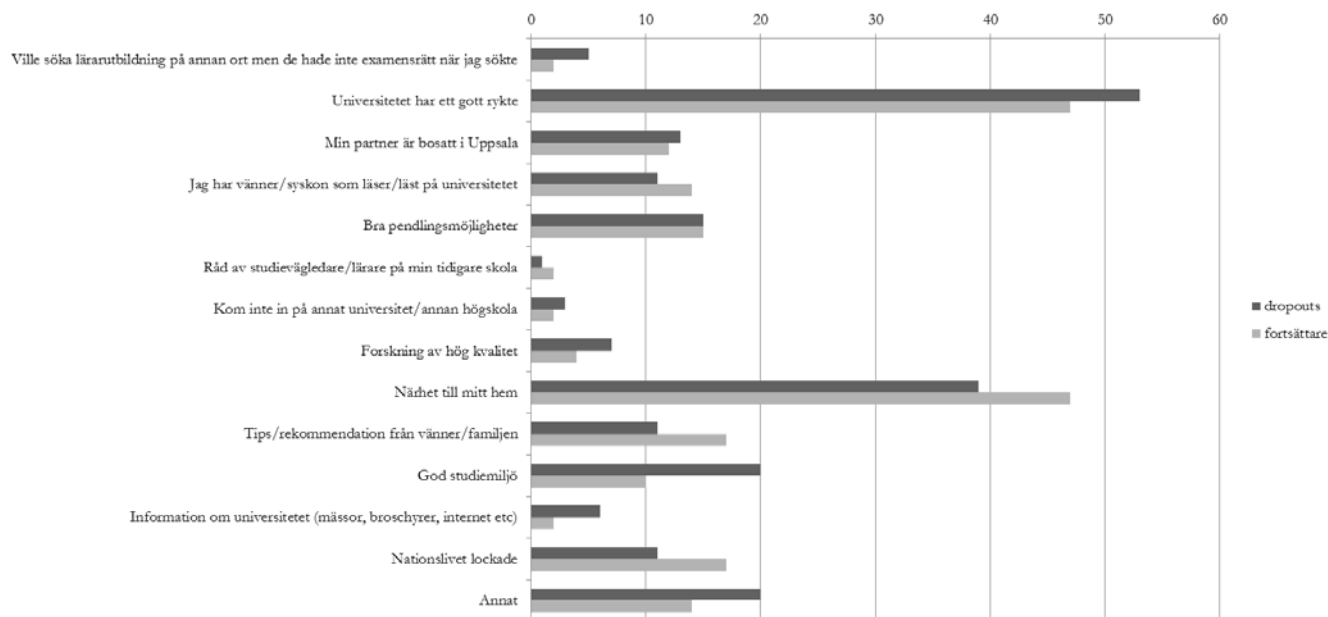

Figur 6. Fråga 15. Vad gjorde du huvudsakligen terminen innan du började på Lärarprogrammet? (n=179, i %, flervalsfråga)

En fråga i enkäten (fråga 4) handlade om vilka utbildningar man valde mellan. Frågan var öppen där studenterna kunde själva skriva i vilka utbildningar de funderat på som alternativ till lärarprogrammet. Det var 89 personer som besvarade denna fråga. Här återfinns en bredd mellan de utbildningar man valt att nämna. En del utbildningar man nämnt här ligger väldigt nära lärarprogrammet. Det kan vara så att man funderat på en annan inriktning av ämneskombination, eller annan åldersgrupp, förskollärare eller samma program man sökte i Uppsala men man sökte även på annan studieort. Andra exempel på svar som ligger inom samhälls- och beteendevetenskap var: fritidspedagog, studievägledare, socionom, jurist, ekonom, psykolog, PA-programmet, beteendevetare, samhällsvetenskap, journalist, statsvetenskap och informationsvetenskap. Medicinska utbildningar fanns också med som alternativ: biomedicin, kostekonom, sjuksköterska, logoped, dietist, läkare, sjukgymnast, naprapat, samlevnadsterapeut, hälsopedagogprogrammet, veterinär, arbetsterapeut och apotekare. Utbildningar inom kultursektorn var också representerade; Kulturvetare, regissör, Konstfack, Beckmans, musikvetenskap, grafisk formgivare, konstvetenskap, teater och designer. En rad utbildningar inom naturvetenskapligt område nämndes också; arkitekt miljöutbildning, civilingenjör, medieproducent, meteorolog, naturvetarprogrammet fysik/kemi, brandingenjör och kandidatprogrammet biologi. De flesta utbildningar de skrivit hade kopplingar till högre utbildning men det fanns även utbildningar utanför högskolan som man funnit var intressanta alternativ; florist, polis, mäklare, tandhygienist eller kockutbildning på KOMVUX, YH-utbildning inom handel och försäljning, Inrednings- och butikskommunikation, pilot och projektledarutbildning. Dessa svar visar på att studenterna som sökt sig till lärarprogrammet har ett brett sökfält som sträck-

er sig över flera utbildningsområden, samhälls- och beteendevetenskap, teknik, medicin och kultur men även utbildningar som inte är högskoleutbildningar.

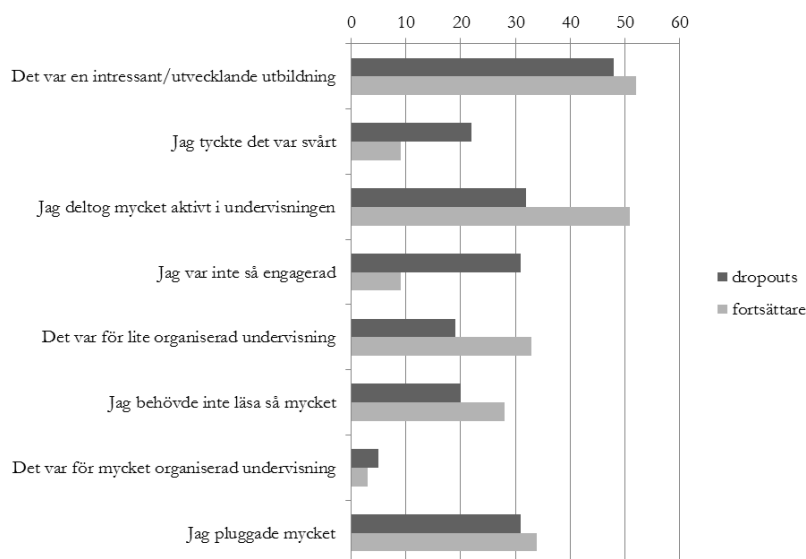
Om man istället tittar närmare på varför man sökte sig till Uppsala så ser det inte ut att vara några större skillnader i hur man valt lärosäte. Den största skillnaden på 10 % handlar om att man i avhoppargruppen i större utsträckning uppfattade att studiemiljön var god och att universitetet har gott rykte samt annat som inte specificerats närmare. Bland fortsättarna var närheten till hemmet en lite starkare faktor man tog hänsyn till.

Figur 7. Fråga 5. Vad påverkade ditt val av lärosäte? (n=180, i %, flervalsfråga).

Studietiden

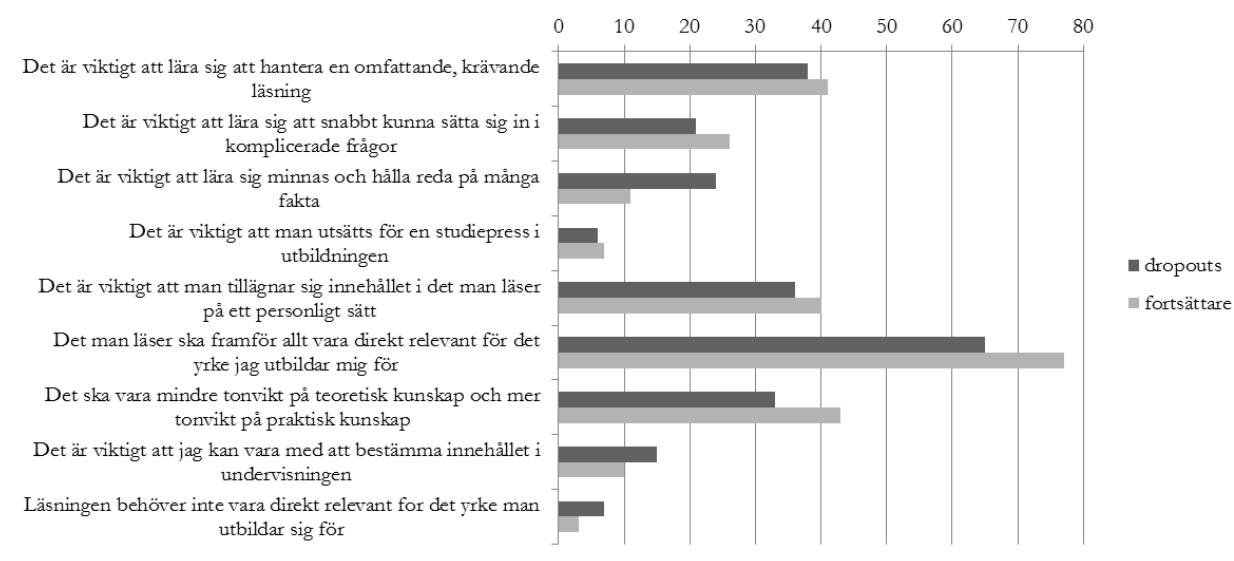
Det är intressant att fundera över hur olika upplevelser av studietiden påverkar tendensen att hoppa av sina studier eller stanna kvar. I enkäten fanns en fråga om hur de såg tillbaka på sin tid på lärarprogrammet (figur 8).

Figur 8. Fråga 6. Tänk tillbaka på den tid du studerade på lärarutbildningen – vilka påståenden stämmer bäst in? (n=177 i %, flervalsfråga)

På flera punkter finns det bara små skillnader men det finns ett påstående som uppvisar en relativt stor skillnad i svar. Det är nära 20 % fler av fortsättarna som uppger att de deltog mycket aktivt i undervisningen och ca 10 % fler som tyckte att det var för lite organiserad undervisning. Avhoppargruppen sticker ut i det som handlar om engagemang, där 22 % fler av avhopparna uppgav att de inte var så engagerade. En noterbar skillnad är också att de i större utsträckning tyckte att det var svårt.

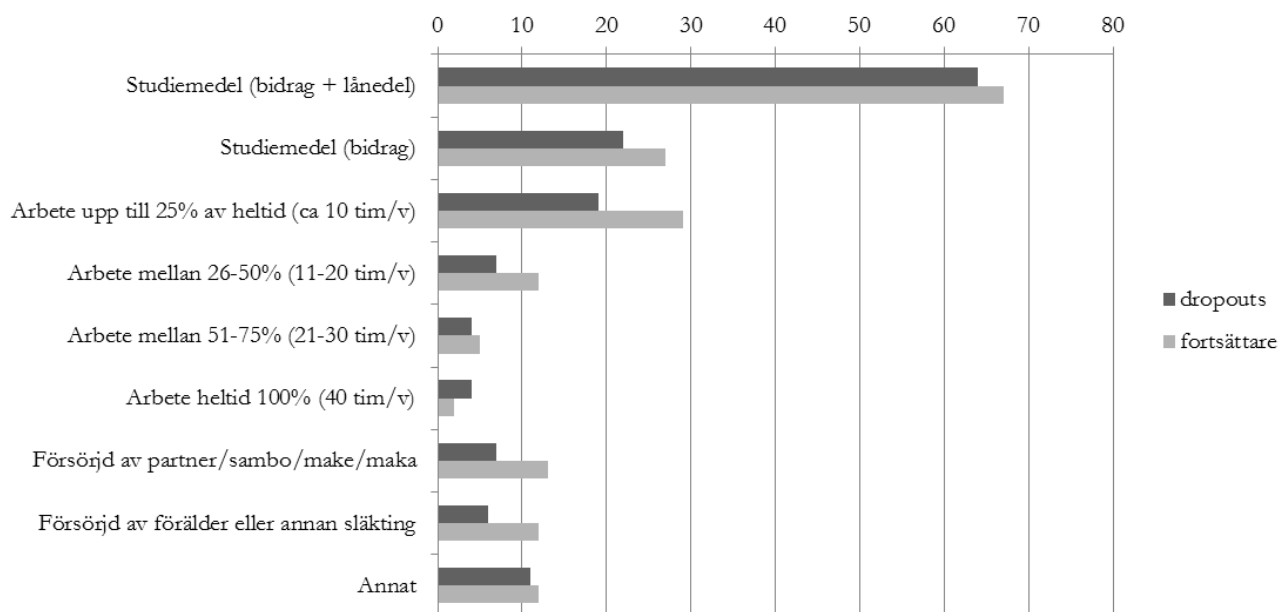
Den efterföljande frågan handlade om fördjupade frågor kring själva studierna. Även här är de flesta skillnader små, men det är ändå några saker man kan notera. Fortsättarna tycker i högre grad att det man läser ska vara direkt relevant för det yrke man utbildar sig för och att det ska vara mindre tonvikt på teoretisk kunskap och mer på praktisk kunskap. Det som utmärker avhoppargruppen är att de i större utsträckning anser att det är viktigt att lära sig minnas och hålla reda på många fakta.

Figur 9. Fråga 7. Hur ser du på följande aspekter av studier? (n=180, i %, flervalsfråga)

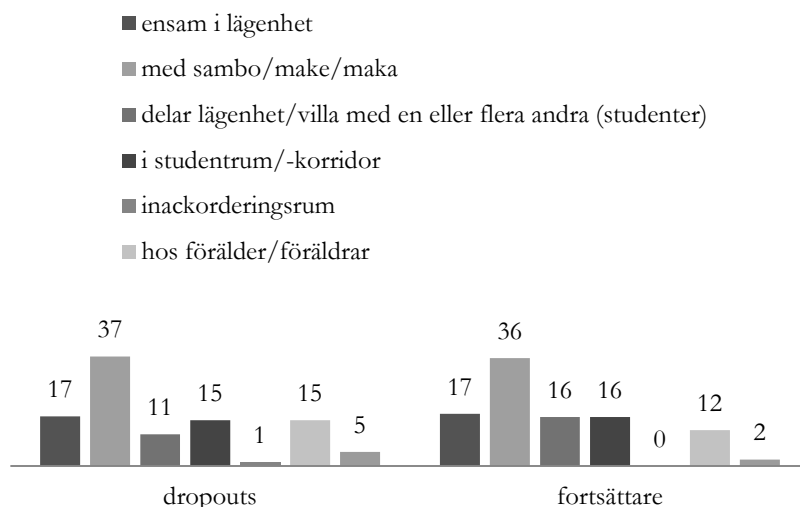
Försörjning och bostadsförhållanden

Det finns en rad olika praktiska omständigheter som kan påverka studenters val att sluta en utbildning i förtid. Försörjning är en viktig sådan omständighet. Bostadsförhållanden kan vara en annan och ansvar för minderåriga barn är en annan. I enkäten ställdes en fråga kring försörjningen under studenternas studietid på lärarprogrammet. Andelar studenter som både har studiemedel med bidragsdel och lånedel är ganska lika mellan fortsättare och avhoppare (67 respektive 64 %). Bland fortsättarna är det något vanligare att man har enbart bidrag och arbetar vid sidan av (se figur 10).

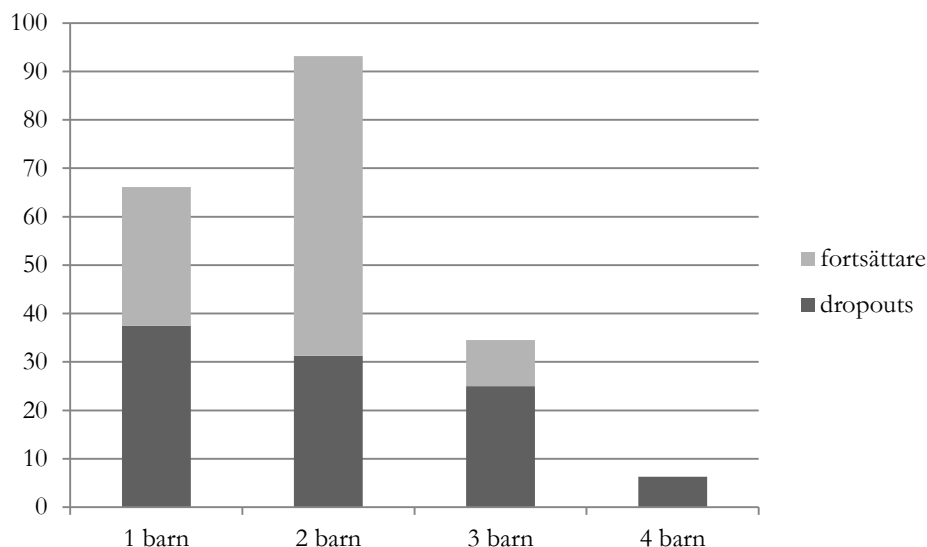
Figur 10. Fråga 8. Hur försörjde du dig under studietiden? (n=179, i %, flervalsfråga).

På frågan om hur deras bostadsförhållanden såg ut vid tiden för studierna är skillnaderna väldigt små om inte obefintliga (figur 11). Däremot så utmärkte sig H11 på så sätt att det var generellt fler studenter som antingen bodde med sambo/make/maka eller hos sina föräldrar jämfört med H06 då det var betydligt fler som bodde i studentrum/korridor.

Figur 11. Fråga 10. Hur bodde du när du började på Lärarprogrammet? (n= 177, i %).

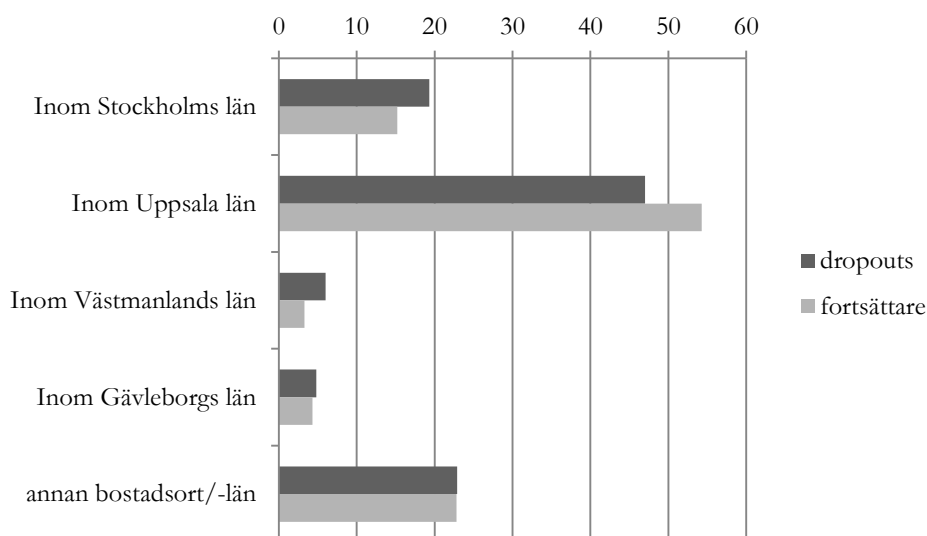
Om vi ser till eventuellt omsorgsansvar för minderåriga barn är det ingen skillnad i denna grupp. Det är mellan 22 respektive 23 % som hade omsorgsansvar för barn under 18 år under studietiden och bland dem var däremot avhoppargruppens antal barn större. Det var alltså fler avhoppare som hade omsorgsansvar för tre barn eller fler under 18 år (se figur 12).

Figur 12. Fråga 11b. Om ja, hur många barn? (n=37, i %)

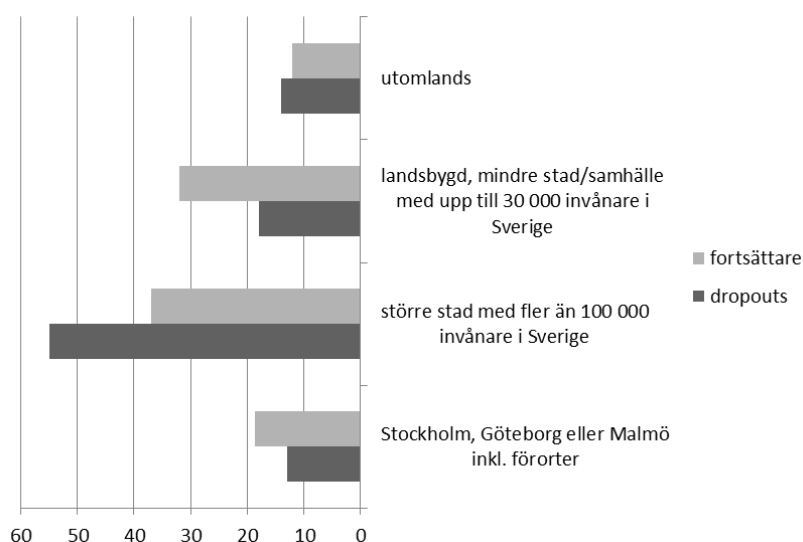
Jämför man kullarna kan inte själva omsorgsansvaret knytas till avhopp, då det var fler av fortsättarna som hade omsorgsansvar än avhopparna.

Sett till vilken bostadsort de hade när de sökte till lärarprogrammet (figur 13) ser vi att man rekryterar ungefär hälften från det egna länet Uppsala län, där det är något fler svar från fortsättargruppen. Men även en del studenter kom från Stockholms län, där ett par procent fler kommer från avhoppargruppen. Om man delar uppsvaren efter vilken kull de tillhör ser man att det är Stockholms län som sticker ut med fler avhoppare än tidigare. Men den största andelen avhoppare kommer från det egna länet, Uppsala län i båda kullarna.

Figur 13. Fråga 12. Var bodde du när du sökte till Lärarprogrammet? (n=175, i %).

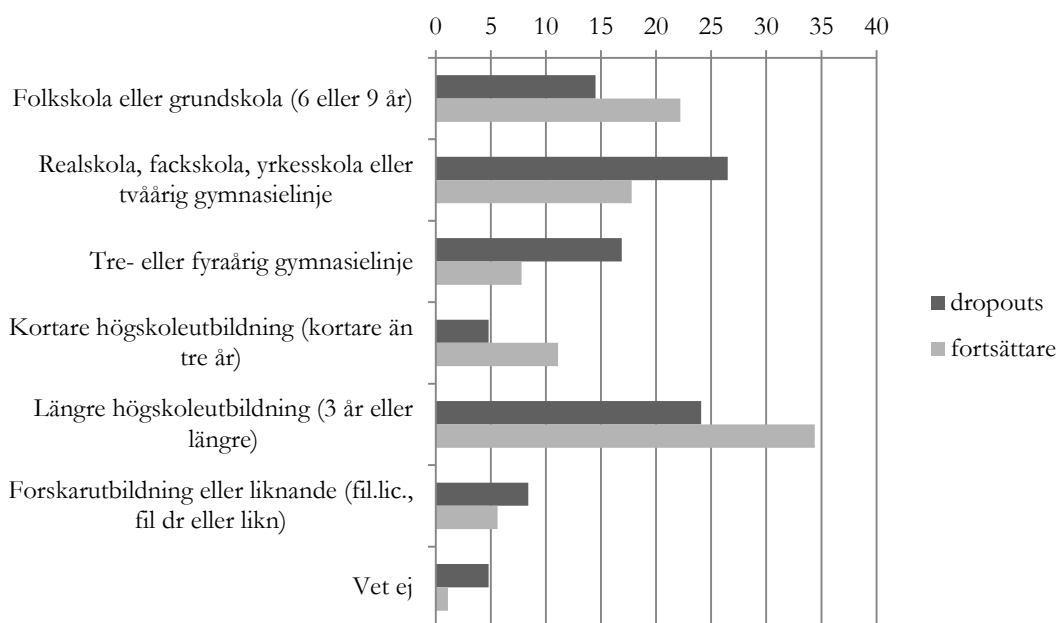
Huruvida enkätfrågor om födelseort kan bidra med ökad förståelse kan man förstås diskutera men enligt figur 14 blir det ändå tydligt att inom denna grupp är det fler avhoppare än fortsättare som kommer från större städer med fler än 100 000 invånare och bland fortsättarna finns det fler från mindre samhällen. En analys gjordes också där de svar som markerade att man var förr utomlands infogades i storlek på stad/samhälle och landsbygd med motsvarande kategorier i Sverige, visade sig att detta mönster består. Lite tillspetsat kan man säga att det betyder att fortsättare återfinns i större grad bland dem som bott på landsbygden eller mindre samhälle eller i storstadsregionerna.

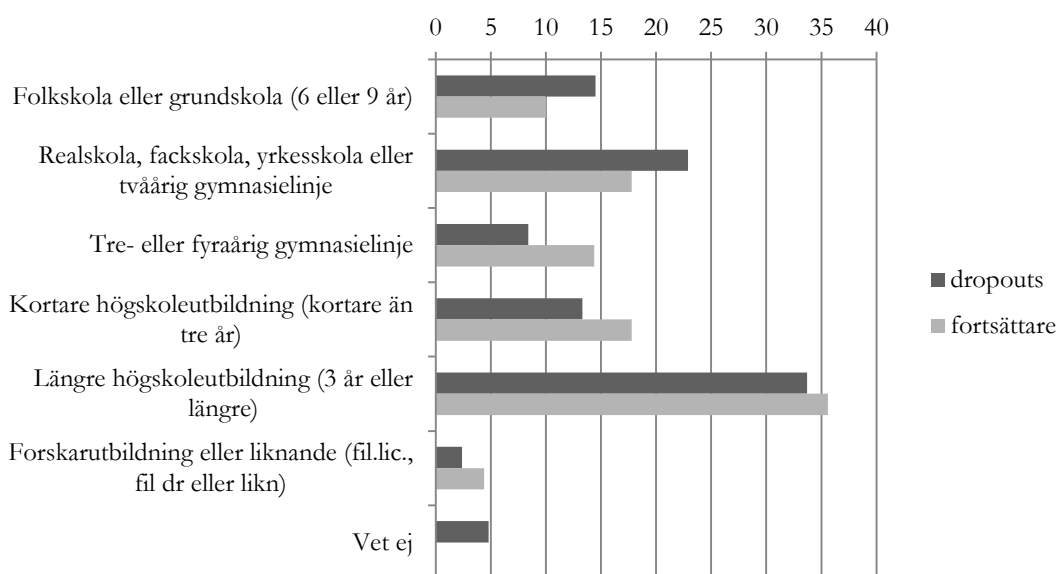
Figur 14. Fråga 13. Var föddes Du? (n=176, i %).

Utbildningstradition inom familjen

En intressant utbildningssociologisk fråga avseende utbildningsval och studieprestationer är huruvida utbildningstraditioner inom familjen och släkten eller bekantskapskretsen spelar roll för hur man väljer och hur man tar sig igenom högskoleutbildning. I enkäten ställdes frågor om föräldrars högsta utbildning (figur 15 och 16). I grova drag är avhopparnas andel med föräldrar med högst gymnasieutbildning större än fortsättarnas. Försättarnas andelar är följaktligen något större avseende föräldrars högsta utbildning på högskolenivå. Dock bör man komma ihåg att skillnaderna inte är så stora procentuellt, som mest ligger det runt 10 % skillnad. En jämförelse mellan avhoppare i de två kullarna visar att den senare kullen har en högre andel föräldrar med 3 års högskoleutbildning eller längre, skillnaden är ca 27 %. Skillnaden är störst avseende moderns högsta utbildning.

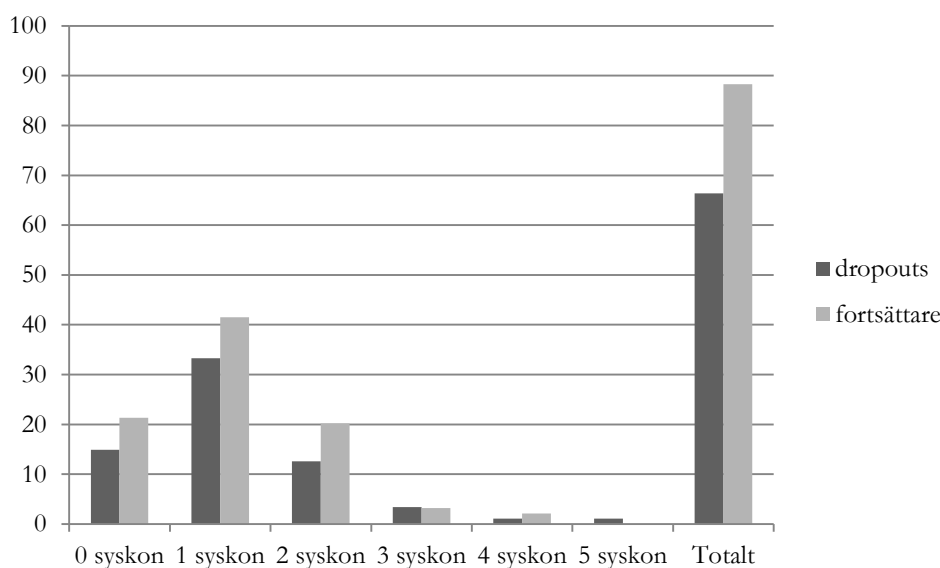

Figur 15. Fråga 14a. Vilken är Din fars högsta utbildning? (n=173, i %).

Figur 16. Fråga 14a. Vilken är Din mors högsta utbildning? (n=173, i %).

Om vi ser till studenternas syskon och om de studerar vid högskolan blir det tydligt att fortsättarnas syskon läser vid högskola i något högre utsträckning än avhopparnas (figur 17).

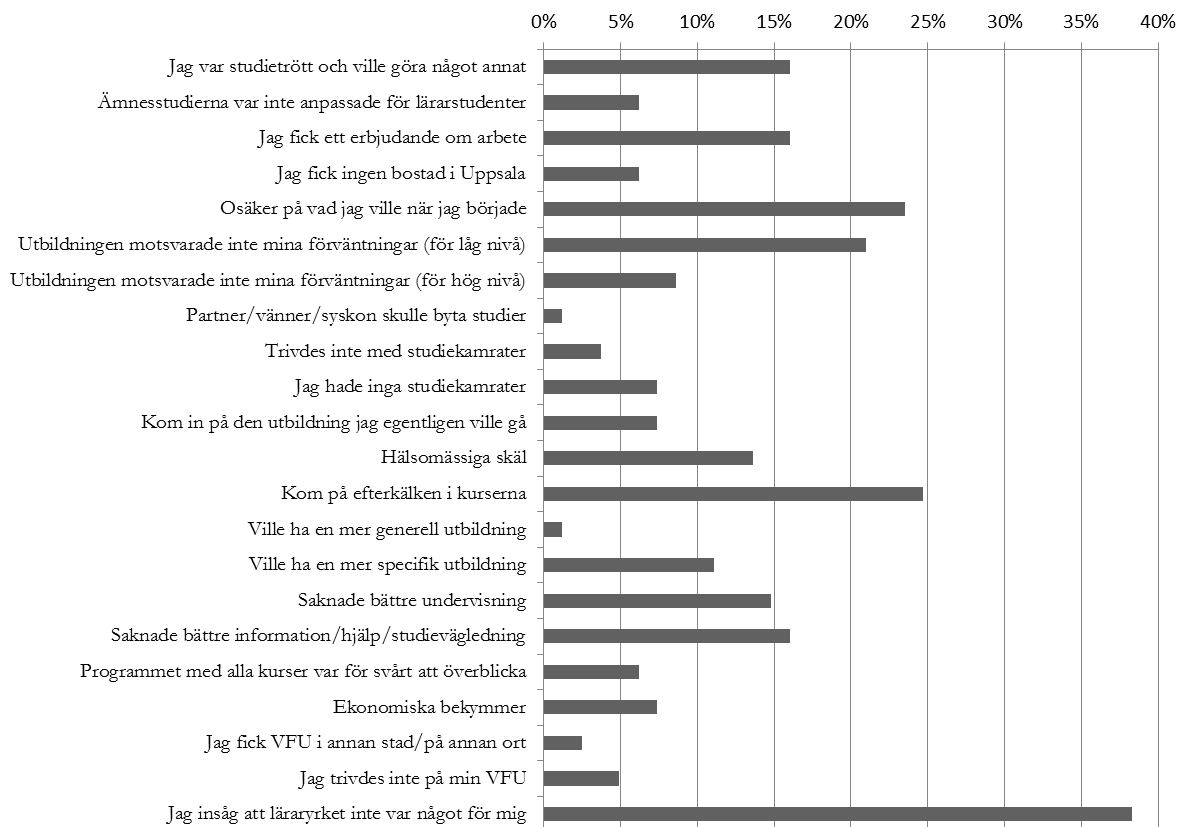

Figur 17. Fråga 9. Hur många av dina syskon över 20 år läser eller har läst på universitet eller högskola? (n=149, i %).

Skäl till att sluta i förtid

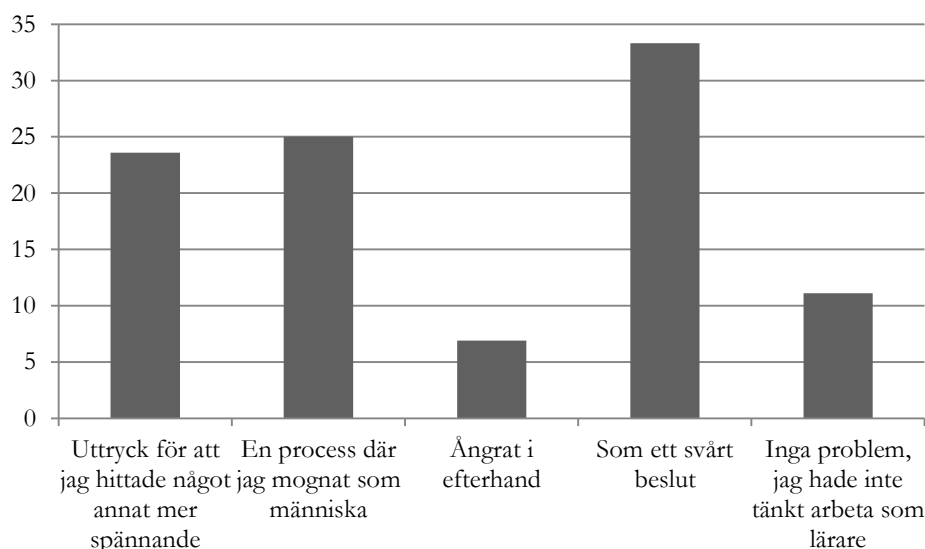
I slutet på enkäten ställdes en flervalsfråga om vilka som var de viktigaste skälen till varför man valt att sluta på lärarprogrammet (figur 17). Den viktigaste faktorn var att man kommit på att läraryrket inte var något för dem, det var 38 % av de som slutat i förtid som angav detta. 25 % angav att de kom på efterkälken i kurserna. En fjärdedel angav att man var osäker på vad man ville när man började studierna och drygt 20 % tyckte att utbildningen låg på för låg nivå. Andra faktorer som angetts av ca 20 % av avhopparna är att man var studietrött och ville göra något annat eller att man fått ett arbete. Ungefär lika många kryssade i att man saknade bättre hjälp och/eller studievägledning samt bättre undervisning.

Det är inte så stora skillnader i skälen mellan avhoppare i de olika kullarna. En faktor som sticker ut är att det var en högre andel som angav att de var osäkra och inte riktigt visste vad de ville när de sökte in på lärarprogrammet i kullen H11 (34 % jämfört med 14 % i den tidigare kullen). I kullen H06 var det däremot fler som angav att det var för låg nivå på utbildningen 28 % jämfört med 13 % i H11 samt att man saknade bättre undervisning (21 % för H11 respektive 8 % för H06) och bättre information/hjälp/studievägledning (21 % för H06 och 10% för H11). De enskilt största andelarna för ett specifikt svar på varför man slutade handlade om att man insett att läraryrket inte var något för dem (37 % för H11 och 40 % för H06). Mellan 24-26% i båda kullarna angav att de kom på efterkälken i kurserna. I kullen H11 var det en något större andel studenter som tyckte att utbildningen var på för hög nivå 13 % jämför med 5 i H06. För studenter i H11 var bostadsbristen ett problem där 13 % uppgav att de inte fått någon bostad i Uppsala. Detta var inget problem alls för avhoppare från kullen H06, dvs. ingen hade kryssat i det svarsalternativet.

Figur 18. Fråga 18. Vilka var dina viktigaste skäl till att inte fortsätta på Lärarprogrammet? (n=81, i %, fler-valsfråga).

För många var beslutet att sluta i förtid ett svårt beslut (figur 19) och innebar en process där man mognat som människa eller som ett uttryck för att man hittat något annat mer spännande. Ett fåtal ångrade sitt beslut att sluta medan ca 11 % upplevde det som oproblemiskt eftersom de ändå inte tänkt arbeta som lärare.

Figur 19. Fråga 19. Hur upplevde du att sluta studierna på Lärarprogrammet i förtid? (n=72, antal)

En annan fråga som ställdes var om institutionen kunde ha påverkat beslut att avbryta studierna. Nära en tredjedel (28 %) svarar ja på den frågan, 43 % svarar nej och nära en tredjedel uppgav att de inte visste. På följdfrågan om vad institutionen kunde ha gjort för att de skulle ha fattat ett annat beslut (fråga 21) kan svaren delas in i ett antal områden;

5. Mer handledning och stöd när man kommer efter eller om man tycker det är svårt
6. Bättre undervisning, mer seriös undervisning
7. Tydligare information om själva utbildningen, bättre studievägledning, bättre bemötande
8. Mer individuella/flexibla lösningar och större lyhördhet för studenternas uppfattningar

Svaren inom den första kategorin 1. Mer handledning och stöd... handlar om önskemål om utökad handledningstid så att man kunnat slutföra uppsatsen/examensarbetet. Någon skriver om att man gärna fått möjlighet att skriva uppsats tillsammans med någon annan. En student skriver: "...handledning och stöd i större utsträckning när jag inte hann med mina kurser hade definitivt underlättat". Vissa har problem med dyslexi och man upplever att man inte fått bra hjälp. Det handlar också om hjälp med att planera upp tiden och att få stöd när man kommer efter i kurserna, samt hjälp att dra ned på studietakten.

Den andra kategorin handlar om själva undervisningen, där man skriver att man önskat bättre undervisning, bättre handledare, mer seriös undervisning. Man uppfattar att lärarna håller låg nivå och varit dåligt förberedda. Någon skriver att det "...kändes som dagis". Man önskade en akademisk utbildning, något man inte tyckte att lärarutbildningen var då det var "flummig" undervisning. Ytterligare någon tycker att man borde uppmuntra ambitiösa studenter mer.

Den tredje kategorin handlar om information från institutionen och studievägledningen. Här handlar svaren om önskemål om tydligare information från början om vilka ämneskombinationer som var möjliga, större flexibilitet ang. ämneskombination, bättre kontakt med studievägledningen och hjälp med planeringen av utbildningen. En student skriver "Bättre information om hur utbildningen var upplagd och varför det såg ut som den gjorde". Man skriver i vissa fall både om institutionen och studievägledningen. Oklart dock vilken funktion man menar när man skriver institutionen. En annan skriver: "Fick ingen hjälp alls, verkade

som ingen visste hur framtiden skulle bli på utbildningen. Ordet ”testkaniner” kommer upp, något som studenterna hör lärarna säga under utbildningen. Det finns också kommentarer som påpekar ”ständiga förändringar inom lärarutbildningen” samt att ”institutionen kunde ha en dialog med studenterna”. Vissa av kommentarerna är mycket negativa mot studievägledningen och bemötandet de fått. En student skriver: ”...utlovad möjlighet till utlandstermin, stämde inte”.

Den fjärde kategorin handlade om att studenterna efterslyste mer individuella/flexibla lösningar och önskemål om större lyhördhet för studenternas uppfattningar. En del kommentarer är svåra att förstå vad de egentligen handlar om men att de klart skriver att de önskar mer individuella lösningar. Möjligen kan det handla om tillgodoräknanden, hur man kan välja ämneskombinationer eller oklarheter i vilka kurser som kan ingå i olika inriktningar. Studietakten är något som kommenteras, man önskar möjlighet att läsa annat än helfart eller på distans. Anpassning av studietakten kommenterades ovan i samband med att man kom på efterkälken i kurserna men nu i detta sammanhang handlar det om att man arbetar heltid eller deltid och vill anpassa studietakten till detta. Även kritik mot obligatorisk närvaro har kommenterats. En student skriver i anledning av frågan vad institutionen kunde göra för att de skulle ha förändrat sitt beslut: ”Låtit mig slippa en matematikkurs som låg långt över den nivå jag skulle undervisa”.

Andra kommentarer nämnde VFU-placeringen och negativa erfarenheter av att ha fått en VFU-plats på långt avstånd och att man fått stå för resekostnaden eller att man haft dåligt stöd på VFU:n (oklart om det är stöd från institutionen eller stöd på VFU-platsen).

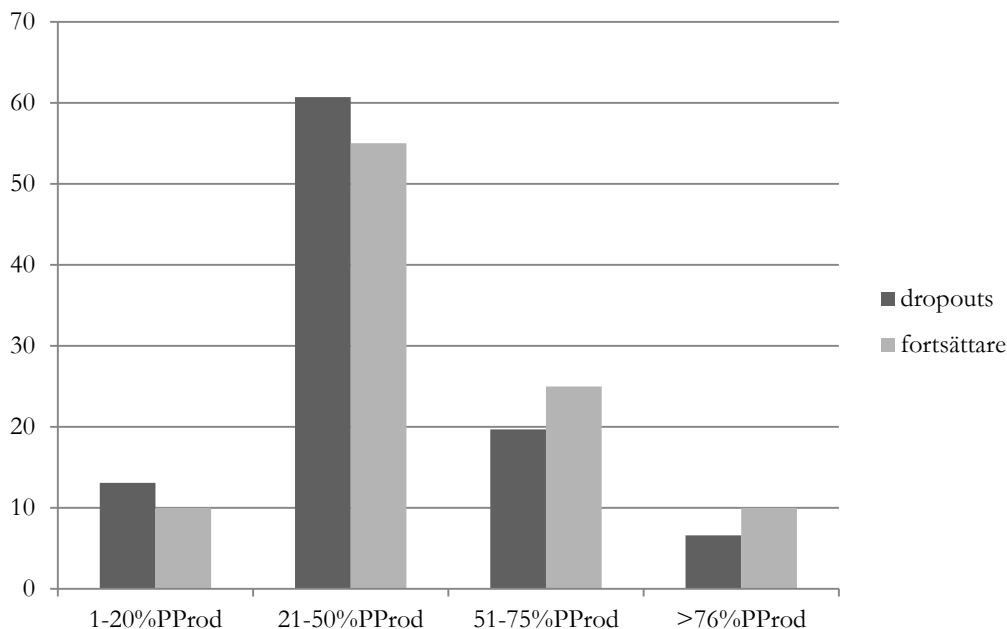
Några enstaka kommentarer tog upp faktorer som kunde ha ändrat beslutet att sluta, men som inte egentligen hade med institutionen att göra. Exempel på detta är att man önskat att man hade haft andra ekonomiska förutsättningar och mer flexibilitet från CSN:s sida.

Framtidsutsikter

I enkäten fanns en fråga som handlade om vilket yrke de tror att de kommer att ha om 10 år. Här finns en bredd liknande den som visade sig när de fick svara på vilka andra utbildningar de valde emellan när de sökte in på lärarprogrammet. I dessa öppna svar har det inte gått att enkelt separera svaren från de som fortsatte och de som slutade. Men det finns många svar avseende det framtida yrket som handlar om lärare, vilka man får anta att de är de som ändå fortsatt sin lärarutbildning har skrivit i som möjligt framtidsyrke. I dessa svar kan man utläsa att man också tänkt bygga på sin lärarbana t.ex. genom att bli specialpedagog, rektor eller konsult i skolfrågor, lektor, chef inom förskolan, hem-och konsumentskapslärare, skolutvecklare eller personalchef. Högskolelärare och studievägledare kommer också upp som förslag. Andra yrken som nämns är: KBT-terapeut, sjuksköterska, barnsköterska, arbetsterapeut, vårdlärare, hälsorådgivare, behandlingsassistent, socionom, kurator, biomedicinsk analytiker, dietist och psykolog. Ytterligare är: redovisningsekonom, revisor, redovisningskonsult, receptionist, ekonom, personalvetare, projektledare, chef inom bank, informationschef, jurist, präst, författare, komiker, journalist, kulturproducent, filmare, producent, kameraman, redigerare, översättare, TV-reporter, dokumentärfilmare, grafiker, byggingenjör, ingenjör, systemvetare, brandman eller inom försvarsmakten. Slutligen några yrken till som de kan tänka sig att de arbetar med om 10 år: Copywriter, konstnär, bildretuschör, keramiker, kock, egen företagare inom café-/restaurang, idrottstränare och djurskötare.

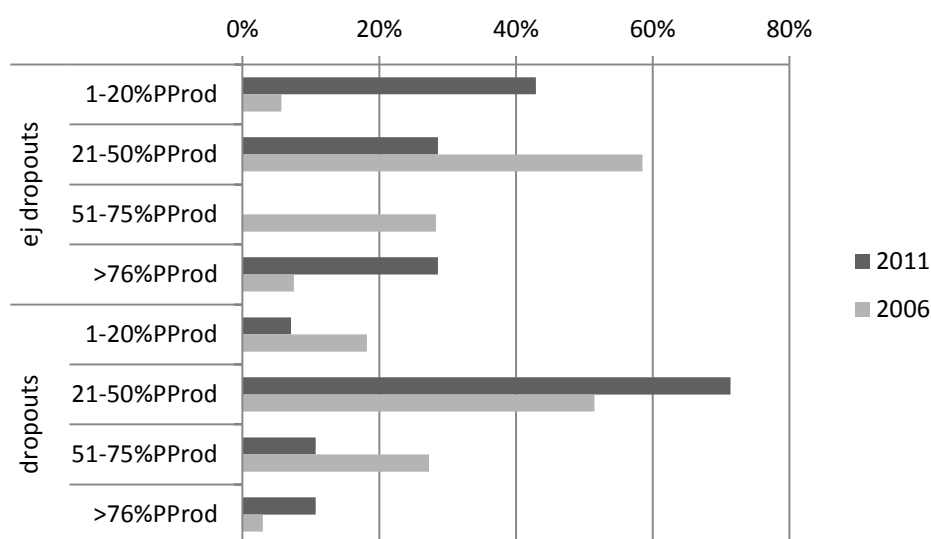
Poängproduktion

Avseende poängproduktion, dvs. andelen avklarade högskolepoäng i relation till det poängantal man registrerat sig för, visare det sig att avhopparna generellt producerar lite lägre poängandel än de som fortsätter. Det är dock inga stora skillnader (figur 20).

Figur 20. Poängproduktion, kullarna H06 och H11 sammantaget (n=121, i %)

Jämför man kullarna och ser särskilt på avhopparna ser man att den senaste kullen i större utsträckning producerat mellan 21- 50 % av de registrerade poängen än den tidigare kullen, där det var vanligare att man också producerade lite mer poäng. Det kan betyda att man hoppade av senare i utbildningen.

Figur 21. Poängproduktion, kullarna H06 och H11 beskrivna för sig, (n=121, i %).

Diskussion

Resultaten var inte så stora mellan avhoppare och fortsättare generellt. Men man bör komma ihåg att denna grupp som fått enkäten redan är selekterad, dvs. populationen är potentiella avhoppade studenter. Man får anta att skillnaderna skulle vara större om man också haft med de studenter som är de riktiga fortsättarna dvs. de som läser i normal studietakt och tar sin examen direkt efter avslutad utbildning. Fortsättarna i denna undersökning får väl närmast att betraktas som eftersläntrarna. Inför uppföljningen av kullen h12 är det tänkt att potentiella avhoppare skulle identifieras. En enkät ska skickas till dem som det gjordes till kullarna h06 och h11. Men det är mycket möjligt att man skulle vinna mycket på att ta med studenter som går på programmet vid sidan av de som potentiellt hoppat av. Man vinner inte mycket kunskap om att enbart särstudera en särskild grupp eftersom man inte vet hur "de andra" utmärker sig i relation till den särskilda gruppen.

Det talar för att förutom att regelbundet mäta andelar av registrerade och avhoppade göra en lite närmare uppföljning av en kull där alla som registreras tas med i en inledande enkätundersökning³ och där frågor ställs om utbildningsvalet, val av lärosäte, vilken prioritering man gjort av utbildningar, bakgrundsfaktorer etc. och där man direkt efter kan följa upp de som inte fortsättningsregistrerat sig, både via en mindre enkät och ev. uppföljande intervjuer.

Skälen till avhopp

Den huvudsakliga orsaken till att man avbröt sina studier var att man kommit på att läraryrket inte var något för dem, det var 38 % av de som slutat i förtid som angav detta. En jämförelse mellan kullarna visade att det fanns en liten skillnad 37 % för H11 och 40 % för H06. Detta resultat är linje med vad t.ex. HSV fann i sin uppföljning av 24 yrkesexamensprogram som gjordes 2010 (HSV 2010), där det var 45 % av de som inte tagit ut examen och som svarade att det var själva utbildningen och att utbildningen hade fel inriktning som var huvudorsaken till att man slutat i förtid.

En annan bidragande orsak var för 25 % av de tillfrågade att de kom på efterkälken i kurserna. I de öppna svaren syns en del kommentarer om att man önskade hjälp och stöd att komma ifatt. Frågan är om hjälp och stöd i fråga om att strukturera tiden och planera för inläsning inför omtentor m.m. hjälper i de fall man helt enkelt inte har tillräckliga förkunskaper. Detta kan förstås i relation till att den senare kullen H11 hade betydligt fler som önskade bättre undervisning (21 % för H11 respektive 8 % för H06).

Osäkerheten i sitt utbildningsval är också en bidragande orsak. En fjärdedel angav att man var osäker på vad man ville när man började studierna. I en fråga som rörde vilka andra utbildningar de valde mellan när de funderade över vilken utbildning de skulle satsa på visar svaren på en mycket stor bredd inom utbildningslandskapet. Resultaten visar att i kullen H11 var det fler som angav att de var osäkra och inte riktigt visste vad de ville när de sökte in på lärarprogrammet i kullen H11 (34 % jämfört med 13 % i H06).

För en femtedel handlade det om att man tyckte att utbildningen låg på för låg nivå, särskilt bland dem från kullen H06 (28 % jämfört med 13 % i H11). Andra faktorer som angivits som huvudsakligt skäl till att sluta i förtid var att man var studietrött och ville göra något annat eller att man fått ett arbete (20 %).

³ via webenkät som inte kostar något att använda

Hur ska då andelen avhopp mätas och bedömas?

Avhopp mäts på olika sätt, därför måste varje mått på avhopp vara tydligt definierat. I föreliggande enkätundersökning användes en kombination av två mått för att få fatt i potentiella avhoppare att distribuera enkäten till.

Måtten som användes var ett *genomströmningsmått* som bygger på huruvida man tar ut examen eller ej sex år efter avslutad utbildning, vilket också i internationell litteratur kallas för 'student non-completion' (se t.ex. Yorke and Longden 2004, Hovdhaugen 2011) och dels ett *registreringsbortfallsmått*, dvs. en förväntad registrering på termin 3 i lärarprogrammet saknas räknas som avhopp.

Det faktum är hela 30 % av de potentiella avhopparna hade tagit ut examen under en halvårsperiod visar att man ta de första genomströmningssiffrorna med en nypa salt. Att ha uttaget examenbevis som mått är heller inte givet en bra lösning eftersom HSVs uppföljning från 2010 visade att ca 10 % av de tillfrågade hade fullföljt utbildningen men inte tagit ut examen. De drog slutsatsen att examensmättet fungerar tillfredsställande för de yrkesutbildningar som leder till legitimationsyrken men inte för andra. För lärarutbildningens del får man möjligen numera betrakta examensmättet som ett fungerande mått med tanke på lärarlegitimationens införande. Detta kan också bidra till att förstå den stora andel som tog ut sin lärarexamen under så kort tid i denna undersökning.

Examensfrekvensen för lärarprogrammet 2009 var 69%. Det betyder att avhoppsandelen var 31%. (HSV 2010).

Om man ser till skälen till avhopp, sett från studenternas perspektiv är det högst rimliga och rationella. I jämförelse med HSVs uppföljning 2010 är resultaten likartade dvs. att det är själva utbildningen som är orsaken till avhoppet och att man kommer på att det inte kändes rätt (HSV 2010). Internationell forskning visar också att det är de tidiga avhoppet som är vanligast (Tinto 1993, Yorke 1999, Aamodt 2001, Yorke and Longden 2004, Hovdhaugen and Aamodt 2005, Hovdhaugen 2009). Det skiljer sig dock mellan olika utbildningar, ingenjörsutbildningar tenderar att ha en större andel sena avhopp samt i någon mån även juristutbildning och arkitektutbildning (Carlhed 2013). Även HSV har i sina uppföljningar av genomströmning konstaterat att ffa högskoleingenjörsutbildningarna har stora andelar avhopp sent i utbildningen och att arkitektstudenter tar ovanligt lång tid på sig att ta ut en examen.

Rimligtvis skulle en nära hundra procentigt fullföljande av alla nyantagna vara en utopi, frågan är bara hur man ska bedöma andelen avhopp. När är det alarmerande och hur ska vi förstå olika mekanismer bakom avhoppet? Viktigt är också att fundera på vems "problem" vi talar om. Är det alltid ett problem, för vilka är det ett problem?

Skälen till att sluta ska ställas i relation till skälen att börja. Vi måste beakta förändrade sökmönster kanske främst relaterat till en förändrad syn på utbildning från livsinvestering till en konsumtionsvara. Lite som "öppet köp" om man vill spetsa till det, man provar på så att säga. Som nämndes tidigare visar de öppna svaren på vilka utbildningar man valde mellan samt de yrken man kan tänka sig i framtiden på en oerhörd bredd som täcker i stort sett hela utbildningsutbudet inom olika vetenskapsområden på ett universitet. Om man dessutom är ung och bor kvar hemma kanske man inte behöver ta studiemedel och därmed inte heller riskera att "slösa" bort någon termin på att prova på någon utbildning.

Om det är lätt att komma in på en utbildning därför att söktrycket är lågt sker sorteringen inne i utbildningen. Om det däremot är stark konkurrens som platserna sker sorteringen via betyg och andra utbildningsmeriter dvs. utanför utbildningen. Om man jämför lärarutbildningen med ingenjörsutbildning kan man konstatera att de liksom lärarutbildningen dras med stora avhoppssandelar. Högskoloutbildningarna har stor andel sena avhopp vilket egentligen betyder att studenterna oftast får jobb innan utbildningen är klar och det då inte finns något incitament för att ta ut examen. Civilingenjörsutbildningarna däremot har större andel tidiga avhopp. Det intressanta är att detta inte alls problematiseras på samma sätt som kring lärarutbildningen. Det tycks vara mer okej att civilingenjörsutbildningen är svår och kräver sina avhopp, just för att alla inte klarar kraven på utbildningen, medan avhopp på lärarutbildningen enbart tycks få en funktion till att elda på debatten om läraryrket som underbetalt, svårt att få studenter att vilja söka och de studenter som söker är så dåliga att de inte klarar av den "lätta" lärarutbildningen. Att jämföra civilingenjörsutbildningen med lärarutbildningen blir därför också en intressant uppgift i framtiden, i såväl uppföljning som forskning.

Jämför man kullarna och ser särskilt på avhopparna ser man att den senaste kullen i större utsträckning producerat mellan 21- 50 % av de registrerade poängen än den tidigare kullen, där det var vanligare att man också producerade lite mer poäng. Det kan betyda att man hoppade av senare i utbildningen. Men man kan även se det som ett tecken i nedåtgående trend av poängproduktion som UKÄ nyligen påtalat. Mellan 2004 och 2011 har prestationsgraden sjunkit från 81 till 78 procent (UKÄ, 2013). I relation till den förändrade synen på utbildning och förändrade sökmönster kan detta ses som en del av en sådan utveckling. Det intressanta är här att i så fall ta reda på vilken slags försörjning studenterna har och hur pass mycket de är i behov av producerade poäng för att visa att de håller studietakt osv inför CSN.

Jämförelser med andra program

En uppföljning som Statistiska Centralbyrån gjorde av vissa yrkesexamensprogram fram till läsåret 2009/10 visade att examensfrekvensen varierade mellan 33 till 90 %, där de hösta siffrorna är relaterade till legitimationsyrken, där läkarexamen hade högst examensfrekvens med 90 %. Lägsta examensfrekvenserna hade utbildningarna till högskoleingenjör och arkitekt, som i termer av avhoppssandelar befinner sig på 67 % respektive 52 % (SCB 2011).

I jämförelse med siffror från en analys i en studie om studiemönster (Carlhed, 2013) dock med andra yrkesprogram kan man få en uppfattning om hur lärarprogrammet ligger till avseende examensfrekvenser. Siffrorna rör inte samma år men kan ändå ge en fingervisning om storleken på avhopp generellt.⁴

	Arkitekter	Civ.ingenjörer	Jurister	Läkare	Psykologer	Sjuksköterskor	Socionomer
Ej examen	44%	36%	27%	11%	19%	11%	19%

⁴ Dessa siffror avser kullarna 1993/94 samt 2001/02, n=12 250 respektive n= 15749, (Carlhed 2013)

Referenser

- Aamodt, P.O. 2001. *Studiegjennomføring og studiefrafall: En statistisk oversikt*. NIFU skriftserie 14/2001. Oslo: NIFU
- Carlhed, C. (2012). *Uppföljning av lärarprogrammen vid Fakulteten för utbildningsvetenskaper, UU. Kullen ht 2011*. Opublicerad rapport till Fakultetsnämnden.
- Carlhed, C. (2013). *Exploring pathways in university education - study patterns among students in undergraduate programs with professional qualifications. Presented at the conference Gender and Education. Compelling Diversities, Educational Intersections: Policy, Practice, Parity, Tuesday 23 to Friday 26 April 2013, The Weeks Centre for Social and Policy Research at London South Bank University*
- Hovdhaugen, E. (2009) 'Transfer and dropout: different forms of student departure in Norway', *Studies in Higher Education*, 34: 1, 1 — 17.
- Hovdhaugen, H. (2011): Do structured study programmes lead to lower rates of dropout and student transfer from university? *Irish Educational Studies*, 30:2, 237-251.
- Hovdhaugen, E., & P.O. Aamodt. 2005. *Frafall fra universitetet. En undersøkelse av frafall og fullføring blant førstegangsregistrerte studenter ved Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitetet (NTNU) høsten 1999*. NIFU STEP Arbeidsnotat 13/2005. Oslo: NIFU STEP
- HSV (2010). *Orsaker till studieavbrott*. Rapport 2010:23R
- SCB (2011). *Universitet och högskolor. Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2009/10*. Serie Utbildning och forskning. Utkom den 15 december 2011. UF 20 SM 1103
- Tinto, V. 1993. *Leaving college*, 2nd ed. Chicago, IL: University of Chicago Press
- UKÄ (2013). *Nytt mått tydliggör bilden av sjunkande prestationsgrader*. 2013/2. Statistisk analys. Universitetskanslersämbetet.
- Yorke, M. 1999. *Leaving early: Undergraduate non-completion in higher education*. London: Falmer Press
- Yorke, M., and B. Longden. 2004. *Retention and student success in higher education*. Maidenhead: The Society for Research into Higher Education and Open University Press